

Техніка як фактор розвитку сучасної цивілізації

Богдан КОВАЛЕНКО, здобувач III освітньо-наукового ступеня (PhD)

Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Сучасний світ не стоїть на місці і постійно розвивається. Це стосується багатьох сфер життя, але особливо це стосується науки і техніки. У зв'язку з чим актуальним стає термін техногенної цивілізації, для якої цілком обумовлений інтенсивним розвиток. Тут резерви росту поповнюються вже не за рахунок розширення культурних зон, втягуванням в перетворюючу діяльність все нових і нових матеріальних ресурсів, а і перебудова попередніх способів життєдіяльності.

Сучасна західна цивілізація розпочала свій рух у XVI столітті. Вона рішуче заявила про себе революційними вченнями багатьох науковців (наприклад, М. Коперник), але зримі її успіхи припадають лише на XVII-XVIII століття, коли було зроблено історичні природничо-наукові відкриття (Галілей, Кеплер, Декарт, Ньютон). Це час, який сформував цивілізаційний дух нової науки та техніки. Прогрес науки, техніки та технологій передбачає одночасно і цивілізаційний прогрес, тому цивілізаційний процес можна поділити на два соціокультурні рівні: традиційний (лат. *tradition* – передача з покоління в покоління) та техногенний (грец. *techne* – мистецтво, ремесло, майстерність та *genos* – народження). Сучасну техногенну цивілізацію характеризують якісно інші принципи та норми життя людей, коли моральні, культурні ідеали та цінності змінюються. Тут найвищими цінностями стають інтенсивний розвиток науки, техніки та технології, а також зростання демократизації у всіх сферах життя та діяльності людей.

Нині все більшого поширення набуває точка зору про необхідність переходу від стратегії "підкорення природи" до концепції "виживання" за умов тотального "олюднення" довкілля, від техногенного етапу розвитку цивілізації до антропогенного. Зокрема український філософ М. Кісельов наводить необхідні передумови переходу для досягнення усталеного розвитку, що розкриті у Доповіді Міжнародної комісії по навколишньому середовищі: 1) політична система здатна забезпечувати участь широкої громадськості у прийнятті рішень; 2) соціальна система здатна забезпечити зняття напружень, що виникають при негармонійному економічному розвитку; 3) економічна система, яка могла б забезпечити розширення виробництва та технічний прогрес на власній міцній базі; 4) система ефективного виробництва орієнтована на збереження еко-ресурсної бази; 5) технологічна система, яка могла б стимулювати постійний пошук нових рішень; 6) міжнародна система, що сприяла б усталеності торгових та фінансових зв'язків; 7) достатньо гнучка, здатна до самокорекції адміністративна система [3]. Тут слід підкреслити надзвичайно широкий і комплексно представлений перелік заходів світової спільноти, які необхідні для забезпечення стабільного розвитку, стратегії виживання і, одночасно, варто звернути увагу на такий момент: проблема

виживання мислиться передусім як технологічна і зовсім аж ніяк не проблема духовності, моралі.

Таким чином, техніка в її тандемі з наукою в сучасності відіграє визначальну роль у всіх сферах суспільного життя. Такий розвиток детермінує зміну технологічних надбань, виводить суспільство на новий рівень, але разом із тим породжує безліч різних проблем екологічного, демографічного, біоетичного характеру. У зв'язку з цим дуже важливі ціннісно-світоглядні орієнтації сучасного суспільства, всіх тих, хто створює та експлуатує техніку.

Література

1. Степін В.С. Проблеми цивілізації від культу сили до діалогу та злагоди // *Етична думка: Наук.Публіцист.читання.* - М.: Республіка, 1992. - с.184-185
2. Черніков М.В., Перевозчикова Л.С. Техніка як детермінуючий чинник розвитку техногенної цивілізації // *Вісник ВДТУ.* 2014. №4.
3. Киселев М.М. Феномен діяльності в реаліях сьогодення // *Філософія. Анти геологія екології. Природа.Технологія, культура.*- Альманах. Вип..1.Київ.- 2000.- с.40
4. Vasylieva L., Prosenko O., Chmykhun S. *Problems and Solutions for an IT-Dependent Information Society: Essence, Development and Prospects 2020 IEEE 11-ta mizhnarodna konferenciya z nadijny`x sy`stem, poslug i tehnologij*[2020 IEEE 11th International Conference on Dependable Systems, Services and Technologies (DESSERT)], 2020, pp. 451-455, doi: 10.1109/DESSERT50317.2020.9125064.